

## Nyordningen af Europa 1919-21

Den amerikanske præsident Woodrow Wilson bekendtgjorde den 8. januar 1918 sine berømte ”14 punkter” til den kommende fred. Nationernes selvbestemmelsesret var et fremtrædende krav, men det blev kun realiseret i begrænset omfang.

De allierede magter i Europa, Storbritannien, Frankrig og Rusland havde i 1915 aftalt, at hvis Italien ville gå ind i krigen på deres side, så ville landet til gengæld få lov til uhindret at indlemme Tyrol syd for Brenner, Trieste, Istrien, det nordlige Dalmatien, Rhodos og Kos.

Dette løfte lå i forlængelse af den hidtidige magtpolitiske praksis, men det kom i klar modstrid med det nye princip om selvbestemmelsesretten, som var ved at blive knæsat.

Efter 1. Verdenskrigs afslutning blev der i 1919 iværksat en territorial nyordning af Europa: Fire store imperier gik i opløsning og deres herskere forsvandt: Romanov-dynastiet i Rusland, Osmannerriget, det Habsburgske dynasti i Østrig-Ungarn og det Hohenzollernske dynasti i Tyskland.

Tilbage blev de reducerede stater, som nu blev republikker: Sovjetrusland, Tyrkiet, Østrig, Ungarn og Tyskland.

Til gengæld opstod der en række nye stater i Central- og Østeuropa: Polen blev genskabt efter mere end 100 års ikke-eksistens, Tjekkosllovakiet opstod som en helt ny statsenhed.

En kortere overgang var det også et selvstændigt Vestukraine, og de tre baltiske stater opstod.

Ligeledes blev Finland selvstændigt, hvad det aldrig havde været før. Endvidere fik kroaterne og sloverne hver deres kongerige på Balkan.

Endelig blev en række grænser mellem eksisterende stater justeret

*Tekst: Museum Sønderjylland.*